

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rybołówstwa

COM (2004) 497 końcowy — 2004/0169 (CNS)

(2005/C 267/08)

Dnia 1 grudnia 2004 roku Rada, działając na podstawie art. 37 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wspomnianej powyżej

Sekcja ds. Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię dnia 18 kwietnia 2005 r. Sprawozdawcą był Gabriel **SARRÓ IPARRAGUIRRE**.

Na 417. sesji plenarnej w dniach 11 i 12 maja 2005 r. (posiedzenie z dn. 11 maja), Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 84 za do 1 przeciw, przy 5 głosach wstrzymujących się przyjął następującą opinię

1. Wprowadzenie

1.1 Reforma wspólnej polityki rybołówstwa (WPR) weszła w życie dnia 1 stycznia 2003 r. Jej celem była zrównoważona eksploatacja zwierzęcych zasobów wodnych i akwakultury w kontekście zrównoważonego rozwoju, przy jednoczesnym uwzględnieniu wymiaru gospodarczego, społecznego i ekologicznego tej eksploatacji.

1.1.1 Upřednio Rada przyjęła rozporządzenie (WE) 2371/2002 z 20 grudnia 2002 r. w sprawie ochrony i zrównoważonej eksploatacji zasobów w ramach wspólnej polityki rybołówstwa⁽¹⁾.

1.2 Działania, jakie Wspólnota podejmuje w ramach wspólnej polityki rybołówstwa, opierają się na tytule II Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, zwłaszcza zaś na jego art. 37. Od samego początku, działania te mają znaczący wymiar strukturalny, co przyczyniło się w ostatnich dwudziestu latach do unowocześnienia całego sektora rybołówstwa.

1.3 Dążąc do osiągnięcia celów wspólnej polityki rybołówstwa, Wspólnota musi zapewnić zarówno ciągłość działalności rybackiej, jak i rozwój sektora akwakultury zapewniający zrównoważoną eksploatację zasobów i jej ograniczony wpływ na środowisko naturalne dzięki wprowadzeniu dostosowań strukturalnych zapewniających rozsądną równowagę między zasobami i zdolnościami połowowymi.

1.4 Dostosowania strukturalne pociągają znaczące zmiany w sektorze połowów, co wymaga podjęcia działań mających na celu zachowanie kapitału ludzkiego w przemyśle połowowym, umożliwienie mu nabywania nowoczesnej wiedzy technicznej niezbędnej dla zrównoważonej eksploatacji zasobów morskich i dla rozwoju akwakultury, a także ochronę tkanki społeczno-gospodarczej stref przybrzeżnych dzięki działaniom towarzyszącym, które ukierunkowane są na zmianę profilu regionów dotkniętych restrukturyzacją sektora rybołówstwa.

⁽¹⁾ Dz.U. WE L 358 z 31.12.2002.

1.5 Wspólna polityka rybołówstwa i związane z nią reformy strukturalne były finansowane do 31 grudnia 2002 r. w ramach wieloletnich programów orientacyjnych. Natomiast do 31 grudnia 2006 r. ich finansowanie będzie zapewnione w ramach instrumentu finansowego orientacji rybołówstwa (IFOR).

1.5.1 Odnosne ramy prawne zostaną w sposób znaczny uproszczone, ponieważ wniosek dotyczący rozporządzenia zastępuje lub zmienia postanowienia istniejących rozporządzeń, czyli (WE) 1260/1999⁽²⁾, (WE) 1263/1999⁽³⁾, (WE) 2792/1999⁽⁴⁾ i (WE) 366/2001⁽⁵⁾.

2. Uwagi ogólne

2.1 Zgodnie z powyższym, EKES uznaje przydatność omawianego wniosku dotyczącego rozporządzenia w sprawie Europejskiego Funduszu Rybołówstwa (EFR), ponieważ pozwala ono na kontynuację IFOR po 1 stycznia 2007 r. (co do którego ostatnie rozporządzenie wygasa 31 grudnia 2006 r.) poprzez utworzenie nowych ram finansowych na okres 1 stycznia 2007 r.– 31 grudnia 2013 r.

2.2 Zwięźle rzecz ujmując, wniosek dotyczący rozporządzenia dąży do osiągnięcia przez EFR podwójnego celu. Z jednej strony, jako instrument finansowy będący integralną częścią wspólnej polityki rybołówstwa, ma on wspierać działania z zakresu zarządzania zasobami i przyczynić się do dostosowywania struktur produkcyjnych sektora tak, aby zapewnić zrównoważoną eksploatację zasobów morskich, tworząc jednocześnie warunki konieczne do uzyskania równowagi gospodarczej, społecznej i ekologicznej sektora. Z drugiej strony, stanowić on będzie element spójności względem ludności i obszarów, których podstawowym zajęciem jest rybołówstwo.

2.3 EKES ocenia, że EFR powinien kłaść szczególny nacisk na realizację celu spójności gospodarczej, czyli na promocję wzrostu i dopasowania strukturalnego regionów opóźnionych w rozwoju, w oparciu o harmonijny, zrównoważony i trwały rozwój działań gospodarczych, zatrudnienie i zasoby ludzkie oraz o ochronę i poprawę stanu środowiska naturalnego.

⁽²⁾ Dz.U. L 161 z 26.06.1999.

⁽³⁾ Dz.U. L 161 z 26.06.1999.

⁽⁴⁾ Dz.U. L 337 z 30.12.1999.

⁽⁵⁾ Dz.U. L 55 z 24.02.2001.

2.4 Komitet uznaje za konieczne przedstawienie Komisji szeregu uwag i zaleceń dotyczących tekstu wniosku dotyczącego rozporządzenia.

3. Uwagi szczegółowe

3.1 EFR opiera się na uproszczonym instrumencie, obejmującym rozporządzenie i Fundusz, przeznaczonym dla celów pomocy wspólnotowej. Zdaniem EKES jest to odpowiednia struktura, ponieważ bez wątpienia będzie miała pozytywny wpływ na skuteczność Funduszu.

3.2 W trosce o tę skuteczność, wniosek dotyczący rozporządzenia skupia programy operacyjne wokół pięciu osi priorytetowych, pomijając wszystkie szczegóły techniczne, które mogłyby okazać się przeszkodą dla wdrażania i realizacji tych programów. Procedury opracowywania programów są ograniczone, uzupełnienia do programów wyszczególniające precyzyjne działania zostały usunięte, a system wypłat — uproszczony. Państwom Członkowskim umożliwiono branie odpowiedzialności za realizację budżetu wspólnotowego, zaś normy dotyczące uprawnień do korzystania z subwencji będą określone, poza nielicznymi wyjątkami, na szczeblu krajowym.

3.2.1 Jak zostało to już uprzednio zaznaczone, sam fakt, że wniosek dotyczący rozporządzenia zastępuje lub zmienia postanowienia czterech obowiązujących obecnie rozporządzeń daje pojęcie o zakresie uproszczenia ram prawnych.

3.2.2 Komitet popiera te rozwiązania prawne, uważając za korzystne uproszczenie działań, pod warunkiem, że zagwarantowane zostanie poszanowanie zasad subsydiarności poprzez pozostawienie w gestii Państw Członkowskich określenia konkretnych działań, na których skupią one wysiłki ekonomiczne.

3.2.3 Pięć priorytetowych osi wniosku przedstawia się następująco:

- a) działania na rzecz adaptacji floty rybackiej Wspólnoty;
- b) akwakultura, przetwarzanie i obrót produktami rybołówstwa oraz akwakultury;
- c) działania służące wspólnemu interesowi;
- d) trwały rozwój obszarów rybołówstwa przybrzeżnego;
- e) pomoc techniczna.

3.3 Tytuł I rozpatruje „cele i ogólne zasady pomocy” zawarte we wniosku rozporządzenia. Podzielając generalnie tok myślenia Komisji, Komitet chciałby sformułować jednak następujące uwagi.

3.3.1 EKES uważa, że w art. 3 powinno zostać sprecyzowane rozróżnienie między „armatorem-rybakim-właścicielem” i „rybakim-pracownikiem”.

3.3.2 Komitet sugeruje, aby wśród celów pomocy w ramach Funduszu umieścić „utrzymanie dobrej jakości stanowisk pracy i poprawę warunków życia, bezpieczeństwa i higieny w pracy”.

3.3.3 EKES podpisuje się pod zasadami subsydiarności, wspólnego zarządzania i równości mężczyzn i kobiet wyrażonymi w projekcie rozporządzenia. Nalega jednak, aby zasady te były stosowane w sposób poprawny i pozostawiały Państwom Członkowskim swobodę decyzji co do koniecznych konkretnych działań.

3.3.4 W odniesieniu do środków finansowych, Komisja proponuje przeznaczyć na okres 2007-2013 4.963 mld euro, wyrażonych w cenach z 2004 r. 0,8 % tych środków zostanie przeznaczone na wsparcie techniczne bezpośredniego wdrażania przez Komisję całości działań przewidzianych w omawianym rozporządzeniu.

3.3.4.1 75 % kredytów możliwych do wykorzystania przez EFR zostanie przeznaczone dla regionów objętych celem konwergencji, a 25 % dla pozostałych regionów. Jak wskazuje załącznik I do wniosku dotyczącego rozporządzenia, z tych 75 %, 1.702 mld euro zostanie rozdzielone pomiędzy regiony nowych państw członkowskich objęte celem konwergencji, a 2.015 mld euro przekazane zostanie pozostałym regionom objętym tym celem. 1.246 mld euro trafi zaś do innych regionów UE.

3.3.4.2 EKES obawia się, że przewidywane środki są niewystarczające i nie pozwolą na sfinansowanie wszystkich zobowiązań objętych wnioskiem.

3.3.5 Komitet uważa za odpowiednie kryteria podziału środków pomiędzy Państwa Członkowskie określone w art. 13 wniosku dotyczącego rozporządzenia, ponieważ dostępne kredyty mają zostać przyznane według: wielkości sektora rybołówstwa w danym Państwie Członkowskim, skali dopasowań wymaganych w zakresie nakładu połowowego, poziomu zatrudnienia w sektorze rybołówstwa oraz zapewnienia ciągłości dotychczasowych działań. Niemniej jednak, EKES chciałby podkreślić, że „ciągłość dotychczasowych działań” powinna rozważyć sytuację Państw Członkowskich stosujących prawo wspólnotowe, zwłaszcza zaś wieloletnie programy orientacyjne.

3.4 Tytuł II „Wytyczne strategiczne” oraz tytuł III „Programowanie” przewidują w pierwszej kolejności przyjęcie wspólnotowych kierunków strategicznych, opracowanie przez każde z uczestniczących Państw Członkowskich narodowego planu strategicznego obejmującego sektor rybołówstwa i uwzględniającego strategię wspólnotową oraz, zgodnie z nim, opracowanie przez każde Państwo Członkowskie programu operacyjnego, obejmującego okres między 1 stycznia 2007 r. a 31 grudnia 2013 r. Te programy operacyjne, które muszą być zbieżne ze strategią wspólnotową, z poszczególnymi celami wspólnej polityki rybołówstwa oraz pozostałymi gałęziami polityk wspólnotowych, zostaną ustalone w zgodzie z szeregiem wytycznych zamieszczonych w projekcie rozporządzenia i zostaną przedstawione do zatwierdzenia przez Komisję.

3.4.1 Po ich zatwierdzeniu przez Komisję, programy operacyjne zostaną wdrożone i będą mogły zostać poddane powtórnej analizie w razie ewentualnych trudności z ich realizacją, znaczących zmian na poziomie strategicznym lub też w trosce o dobre zarządzanie.

3.4.2 Rozporządzenie przewiduje, że przed 30 kwietnia 2011 r. każde Państwo Członkowskie przedstawi Komisji sprawozdanie na temat wdrażania narodowego planu strategicznego, oraz że przed 31 października 2011 r. Komisja przedstawi Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów sprawozdanie na temat realizacji narodowych planów strategicznych i wytycznych strategicznych Wspólnoty.

3.4.3 EKES uważa za spójny rozdział poświęcony wytycznym strategicznym, poczynając od wspólnotowych wytycznych strategicznych, poprzez narodowe plany strategiczne, po związane z nimi programy operacyjne. Niemniej jednak, Komitet ma wątpliwości, czy wystarczające są trzy miesiące przeznaczone na opracowanie narodowego planu strategicznego, biorąc pod uwagę jego zakres, trudności w jego opracowaniu związane z zasadą podejścia partnerskiego oraz liczbę zainteresowanych regionów w niektórych państwach przybrzeżnych.

3.5 Tytuł IV dotyczy współfinansowania przez EFR działań według pięciu priorytetowych osi wspomnianych w ust. 3.2.3.

3.5.1 W odniesieniu do pierwszej z osi priorytetowych – działania na rzecz adaptacji na rzecz floty rybackiej Wspólnoty – Komisja Europejska proponuje, biorąc pod uwagę rozporządzenie (WE) nr 2371/2002, trzy zasadnicze wektory finansowania:

- a) pomoc publiczna dla armatorów i załóg dotkniętych niedogodnościami wynikającymi z narodowych planów dostosowawczych w dziedzinie nakładu połowowego;
- b) inwestycje na kutrach mających powyżej pięciu lat w celu modernizacji wyłącznie pokładu głównego dla poprawienia bezpieczeństwa na pokładzie, warunków pracy i jakości produkcji, pod warunkiem, że modernizacja taka nie prowadzi do zwiększenia zdolności połowowych kutra;
- c) rekompensaty społeczno-ekonomiczne wspomagające zarządzanie flotą, czyli promocja zróżnicowania źródeł utrzymania rybaków, kształcenie w celu podjęcia przez rybaków działalności zawodowej w sektorach innych niż rybołówstwo i świadczenia przedemerytalne.

Ten wektor działania przewiduje również udział Funduszu w finansowaniu działań i zachęt edukacyjnych skierowanych do młodych rybaków, chcących po raz pierwszy w życiu zostać właścicielami kutra rybackiego.

3.5.1.1 Pierwszy z wektorów działania, omawiany w pkt. 3.5.1, którego finansowanie planuje Komisja, dotyczy pomocy publicznej dla armatorów i załóg dotkniętych niedogodnościami wynikającymi z narodowych planów dostosowawczych

w dziedzinie nakładu połowowego w następujących przypadkach:

- plany odbudowy;
- środki nadzwyczajne;
- nieodnowienie umów o połowach z państwami trzecimi;
- plany zarządzania;
- narodowe plany wycofania się z floty obejmujące maksymalnie do 2 lat.

3.5.1.1.1 Art. 24 wniosku dotyczącego rozporządzenia stanowi, że okres trwania narodowych planów dostosowania w dziedzinie nakładu połowowego nie może przekraczać 2 lat.

3.5.1.1.1.1 Rozporządzenie (WE) nr 2371/2002 zapowiada, że plany odbudowy i plany zarządzania będą miały charakter wieloletni.

3.5.1.1.1.2 Zdaniem EKES konieczność realizacji planów dostosowania floty w przeciągu dwóch pierwszych lat może postawić Państwa Członkowskie przed poważnymi problemami, wynikającymi ze znacznego wysiłku, jaki będą musiały podjąć w tak krótkim okresie, zważywszy na wieloletni charakter planów odbudowy. W ocenie Komitetu, czas trwania wsparcia narodowych planów dostosowawczych w dziedzinie nakładów połowowych w rozumieniu art. 23 lit. a) wniosku powinien wynosić przynajmniej 4 lata.

3.5.1.1.2 Komisja proponuje, aby w ramach pierwszej osi priorytetowej narodowe plany dostosowawcze w dziedzinie nakładu połowowego objęły działania z zakresu zaprzestania i zawieszenia działalności rybackiej.

3.5.1.1.2.1 Wniosek dotyczący rozporządzenia określa, że zaprzestanie działalności rybackiej kutra może zostać przeprowadzone jedynie poprzez jego złomowanie lub przystosowanie do działalności niekomercyjnej. Zdaniem EKES, takie przystosowanie powinno mieć na celu wyłączenie kutra z działalności rybackiej, niezależnie od tego czy jego nowa działalność będzie miała charakter komercyjny, czy nie, tym bardziej, że Komisja sama zachęca do prowadzenia niektórych rodzajów działalności komercyjnej (turystyka rybacka). Podobnie, zdaniem Komitetu, koncepcja przystosowania kutra mogłaby obejmować również ostateczny wywóz kutra do państwa trzeciego lub jego przejęcie przez spółkę *joint-venture*, pod warunkiem że badania naukowe wykażą istnienie nadwyżek możliwości połowowych, wystarczających do trwałego rozwinięcia rybołówstwa na wodach danego państwa.

3.5.1.1.2.2 W tym sensie, Komitet podtrzymuje swoje stanowisko i potwierdza, zgodnie z opinią, jaką przyjął w odniesieniu do reformy wspólnej polityki rybołówstwa⁽⁶⁾, że „spółki *joint-venture* są jednym z możliwych instrumentów reorientacji floty wspólnotowej oraz współpracy z państwami trzecimi w ramach polityki współpracy i rozwoju”.

⁽⁶⁾ Dz.U. C 85 z 08.04.2003.

3.5.1.1.2.3 EKES wyraża wreszcie zaniepokojenie kryteriami proponowanymi przez Komisję Europejską w art. 25 dla określenia poziomu pomocy publicznej, jaką otrzymają armatorzy w przypadku złomowania kutrów, ponieważ artykuł ten przewiduje wypłacanie kwot zróżnicowanych zależnie od wartości kutra na rynku krajowym, jego wartości ubezpieczeniowej, generowanej przezeń wysokości obrotów, wieku i tonażu. Zdaniem Komitetu, kryteria te mogą prowadzić do powstania pewnych problemów w sektorze rybołówstwa, w tym dyskryminacji wynikającej z wartości, na jaką każde państwo szacuje dane kutry. Dlatego też wzywa Komisję do poszukiwania nowych, sprawiedliwszych dla wszystkich państw członkowskich kryteriów.

3.5.1.1.3 Poza pomocą finansową Funduszu na zawieszenie działalności rybackiej, wynikającej z dostosowania nakładu połowowego, wniosek dotyczący rozporządzenia Komisji przewiduje, że EFR będzie mógł uczestniczyć w finansowaniu odszkodowań dla rybaków i właścicieli kutrów z tytułu zawieszenia działalności przez okres nie przekraczający sześciu miesięcy w przypadku katastrofy naturalnej lub innych nadzwyczajnych zdarzeń, nie związanych z działaniami na rzecz zachowania zasobów.

3.5.1.1.3.1 EKES ocenia, że powyższa, przewidziana przez Komisję możliwość, ma istotne znaczenie w przypadku katastrofy naturalnej lub nadzwyczajnego zdarzenia.

3.5.1.2 Inwestycje w kutry sprowadzają się, w przypadku kutrów mających powyżej pięciu lat, do modernizacji głównego pokładu, mającej na celu poprawę bezpieczeństwa na pokładzie.

3.5.1.2.1 Tak więc wniosek dotyczący rozporządzenia wyklucza możliwość współfinansowania wymiany głównego silnika na kutrze.

3.5.1.2.2 Zdaniem EKES, poza sprzętem ratunkowym i komunikacyjnym, który zazwyczaj znajduje się na głównym pokładzie, bezpieczeństwo kutra zależy od tego, co znajduje się pod pokładem.

3.5.1.2.3 Biorąc pod uwagę, że konieczność wymiany głównego silnika jest w sposób jednoznaczny związana z bezpieczeństwem, że wymiana ta nie ma na celu zwiększenia mocy, ani, co za tym idzie, zdolności połowowej kutra, Komitet zwraca się do Komisji o rozważenie, pomimo zapisów rozporządzenia (WE) nr 2371/2002 ograniczających modernizację do wyposażenia znajdującego się na pokładzie głównym, włączenia wymiany głównego silnika do dopuszczalnych inwestycji w kutry pod warunkiem, że jest to podyktowane wyłącznie względami bezpieczeństwa.

3.5.1.2.4 Występując z taką propozycją, Komitet ma również na celu długoterminowe utrzymanie floty rybackiej po wdrożeniu reformy wspólnej polityki rybołówstwa.

3.5.1.2.5 Poza inwestycjami na pokładzie związanymi z kwestiami bezpieczeństwa, wniosek dotyczący rozporządzenia przewiduje finansowanie wyposażenia pozwalającego na przechowywanie na pokładzie połowów, wyposażenia związanego z realizacją określonych programów pilotażowych oraz sprzętu

służącego do ograniczania wpływu połowów na siedliska naturalne lub na dno morskie. EKES popiera te propozycje.

3.5.1.3 Wniosek dotyczący rozporządzenia przewiduje — i Komitet zgadza się z tą propozycją —, że pomoc polegająca na współfinansowaniu sprzętu, o której mowa powyżej, zostanie powiększona o 20 % w przypadku kutrów prowadzących „rybołówstwo przybrzeżne na niewielką skalę”.

3.5.1.4 EKES przyjmuje wreszcie z zadowoleniem działania społeczno-gospodarcze przewidziane w projekcie rozporządzenia, dotyczące głównie rybaków, którzy w wyniku reformy wspólnej polityki rybołówstwa będą zmuszeni do zaprzestania działalności zawodowej. Komitet uważa jednak, że działania te powinny obejmować wspieranie szkoleń i przekwalifikowania zawodowego rybaków pozostających w rybołówstwie morskim.

3.5.1.4.1 Komitet uważa, że poza rybakami, ze wspomnianych powyżej rekompensat społeczno-gospodarczych korzystać powinny również stowarzyszenia zawodowe.

3.5.1.4.2 Komitet żałuje, że pomoc finansowa dla młodych rybaków, chcących po raz pierwszy zostać właścicielami kutra, dotyczy wyłącznie szkoleń z zakresu nawigacji i rybołówstwa, nie zaś współfinansowania budowy kutra, które mogłoby zostać obwarowane ograniczeniami dotyczącymi na przykład rozmiaru kutrów. EKES zwraca się do Komisji o przeanalizowanie takiej możliwości.

3.5.1.5 EKES jest świadom, że kierunki finansowania odpowiadają wiernie literze rozporządzenia (WE) 2371/2002. Jednakże, Komitet jest równocześnie świadomy zobowiązań wynikających z jego roli gwaranta wobec Państw Członkowskich i, co za tym idzie, wobec obywateli europejskich, wysokiej jakości społeczno-gospodarczej projektów Komisji. Dlatego też uważa on za swój obowiązek zwrócenie uwagi na to, że proponowane przez Komisję działania spowodują przyspieszenie odchodzenia rybaków wspólnotowych z rybołówstwa w kierunku innych sektorów, osłabienie wspólnotowej floty rybackiej i, w rezultacie, wzrastające uzależnienie Unii Europejskiej od importu ryb z państw trzecich.

3.5.1.6 W związku z tym, uwzględniając fakt, iż sektor rybołówstwa — zaliczający się do najmniejbezpiecznych sektorów zawodowych w Europie i na świecie — odnotowuje największą liczbę wypadków przy pracy, Komitet powtarza zalecenia wyrażone już w swoich opiniach (?) na temat „Zielonej księgi w sprawie przyszłości wspólnej polityki rybołówstwa” oraz na temat „komunikatu Komisji dotyczącego reformy wspólnej polityki rybołówstwa”, gdzie ocenił, że „dążąc do stopniowej redukcji floty wspólnotowej nie powinno zaniedbywać się konieczności nieustannej renowacji i modernizacji tej floty, mającej jednoznacznie na celu jakość warunków przetworstwa surowców, lepsze warunki życia na pokładzie i większe bezpieczeństwo załóg”. Komitet zwraca się do Komisji o ponowne rozważenie sugestii wyrażonej we wnioskach opinii na temat reformy wspólnej polityki rybołówstwa podkreślających konieczność „utrzymania pomocy dla renowacji i modernizacji floty rybackiej”, pod warunkiem, że pozwala na to stan zasobów morskich.

(?) CESE 1369/2002 (Dz.U. C 85 z 08.04.2003) i CESE 1315/2001 (Dz.U. C 36 z 08.02.2002).

3.5.2 Druga z osi priorytetowych dotyczy możliwości finansowania z Funduszu inwestycji w dziedzinie akwakultury, przetwarzania i obrotu produktami rybołówstwa oraz akwakultury. Wniosek dotyczący rozporządzenia definiuje na początku w sposób wyraźny inwestycje w dziedzinie akwakultury, przetwarzania i obrotu uprawnione do otrzymania finansowania, a także uprawnione do otrzymania pomocy działania, które tekst ogranicza następnie do mikroprzedsiębiorstw i małych przedsiębiorstw.

3.5.2.1 Jedynym przedstawionym przez Komisję uzasadnieniem tych ograniczeń jest fakt, że mikroprzedsiębiorstwa i małe przedsiębiorstwa stanowią 90 % producentów w sektorze akwakultury. Zdaniem EKES, w wypadku omawianej osi należy w sposób jednoznaczny stosować zasadę subsydiarności. Przy opracowywaniu narodowego planu strategicznego i określaniu konkretnych założeń jedynym kryterium, jakie Państwo C członkowskie winno brać pod uwagę w finansowaniu przedstawianych mu projektów musi być ich opłacalność ekonomiczna i handlowa tak, aby zwiększać konkurencyjność przedsiębiorstw. W związku z tym, Komitet uważa, że współfinansowanie EFR powinno trafić do przedsiębiorstw rentownych — przede wszystkim mikroprzedsiębiorstw i małych przedsiębiorstw — opartych na rygorystycznym modelu eksploatacji. Jedynie takie przedsiębiorstwa pozwolą na utrzymanie tkanki ekonomicznej i społecznej koniecznej do poprawy warunków życia i do zachowania środowiska naturalnego. Dlatego też, chociaż współfinansowanie powinno dotyczyć w pierwszym rzędzie mikroprzedsiębiorstw i małych przedsiębiorstw, Komitet pragnąłby, aby nie wykluczano z niego innych rodzajów rentownych przedsiębiorstw.

3.5.2.2 Biorąc pod uwagę fakt, że działalność statków pomocniczych przeznaczonych do wspierania akwakultury nie zwiększa nakładów połowowych w stosunku do stanu zasobów, Komitet jest zdania, że wniosek dotyczący rozporządzenia powinien przewidywać możliwość współfinansowania przez Fundusz budowy nowych statków tego typu.

3.5.2.3 EKES uważa, że spośród uprawnionych działań, wniosek powinien przewidywać możliwość udzielania pomocy na finansowanie inwestycji mających na celu poprawę biologicznej i ekonomicznej wydajności obecnych systemów produkcji. Pozwoliłoby to na zastosowanie nowych technologii, które, przy poszanowaniu środowiska naturalnego, zaowocowałyby zwiększeniem rentowności produkcji.

3.5.2.4 W odniesieniu do akwakultury, wniosek przyjmuje innowacyjne podejście, które EKES uznaje za szczególnie ważne. Chodzi o wypłacanie, na pewnych warunkach, rekompensat pieniężnych za stosowanie w akwakulturze metod produkcji przyczyniających się do poprawy stanu środowiska i ochrony przyrody, w celu osiągnięcia założeń wspólnotowych w dziedzinie rybołówstwa i środowiska naturalnego.

3.5.2.5 Niemniej jednak, zdaniem EKES, w praktyce niemożliwe jest spełnienie wymagań wymienionych w art. 31 ust. 4 wniosku Państwo C członkowskie nie może bowiem przewidzieć w swoim programie operacyjnym na 2006 r. ani stopnia utraty dochodów, ani dodatkowych kosztów, ani potrzeb w zakresie pomocy finansowej na realizację projektów w siedmiu następnych latach. Dlatego też EKES postuluje wykreślenie art. 31 ust. 4.

3.5.2.6 Zdaniem EKES, finansowy wkład Funduszu w działania na rzecz zdrowia publicznego i stanu weterynaryjnego jest pożądanym, tak w zakresie odszkodowań za zawieszenie zbiorów mięczaków hodowlanych wypłacanych ich hodowcom w przypadku wystąpienia skażeń, jak i w zakresie finansowania zwalczania ryzyka patologii w akwakulturze.

3.5.2.7 Podobnie Komitet za słuszne uznaje dopuszczane przez wniosek dotyczące rozporządzenia działania w dziedzinie przetwarzania i obrotu, pod warunkiem, że, jak sygnalizowano to już powyżej, nie ograniczą się one do mikroprzedsiębiorstw i małych przedsiębiorstw.

3.5.2.8 EKES uważa, że ta oś działania powinna również obejmować w sposób wyraźny pomoc finansową dla działalności rybackiej prowadzonej na wodach wewnętrznych lub kontynentalnych, kluczowej w przypadku niektórych Państw C członkowskich Unii Europejskiej.

3.5.3 Oś priorytetowa 3 wniosku dotyczącego rozporządzenia dotyczy „działań służących wspólnemu interesowi”. Przewiduje ona, że Fundusz będzie mógł finansować działania wspólne o ograniczonym zasięgu czasowym, które będą mogły zostać przeprowadzone przy czynnym udziale samych przedsiębiorców, przez organizacje działające w imieniu producentów czy przez inne organizacje uznane przez organ zarządzający, i które przyczynią się do realizacji założeń wspólnej polityki rybołówstwa. Niemniej jednak, o chociaż w zasadach interwencji mówi się, że działania te będą mogły zostać przeprowadzone przez „samych przedsiębiorców”, to precyzują one również, że Fundusz może finansować działania wspólne o ograniczonym zasięgu czasowym „spoza sfery, która odnosi się normalnie do przedsiębiorstwa prywatnego”. Poza tym, załącznik II do wniosku dotyczącego rozporządzenia nie przewiduje uczestnictwa finansowego prywatnych odbiorców pomocy w inwestycjach pozaprodukcyjnych należących do grupy I, obejmującej wszystkie inwestycje wymienione w osi 3. Dlatego też Komitet wnioskuję, aby Fundusz miał możliwość finansowania działań wspólnych o ograniczonym zasięgu czasowym prowadzonych na wniosek przedsiębiorstw prywatnych.

3.5.3.1 Komitet uznaje za adekwatne wsparcie Funduszu dla działań wspólnych z zakresu art. 36 wniosku rozporządzenia. Ich podział na cztery bardzo ogólne wektory działania pozwala na dobór ważnych dla sektora rybołówstwa i akwakultury zadań.

3.5.3.2 W odniesieniu do „działań mających na celu ochronę i rozwój fauny wodnej” wspomnianych w art. 37, EKES zauważa z obawą, iż mają one charakter czysto mechaniczny — jak instalacja urządzeń czynnych lub biernych mających na celu ochronę i rozwój fauny wodnej bądź rekultywację wód śródlądowych, w tym terenów tarła i tras migracyjnych gatunków migrujących — bez odniesienia do konieczności nadzoru naukowego i wykluczających bezpośrednie zwiększanie liczby osobników. EKES domaga się od Komisji, aby uczestnictwo EFR w tym rodzaju działań było wyraźnie związane z nadzorem naukowym oraz zwraca się do niej o rozważenie konieczności wspierania działań mających na celu zwiększenie liczby osobników niektórych gatunków migrujących. Komitet domaga się też, aby do grupy organizmów uprawnionych do realizacji tego typu działań włączone zostały zainteresowane podmioty prywatne zdolne do realizacji przewidywanych założeń.

3.5.3.3 Współfinansowanie inwestycji w porty rybackie jest jasno określone. EKES uważa, że do przewidzianych pięciu linii działań należy dodać budowę i utrzymanie infrastruktury przeznaczonej do przyjmowania rybaków wspólnotowych, dla których dany port nie jest portem macierzystym.

3.5.3.4 EKES wspiera podejście przyjęte w ramach „promocji i rozwoju nowych rynków”, pod warunkiem, że pomoc EFR będzie zasadniczo przeznaczona na działania wspólne mające między innymi na celu eksploatację gatunków zbyt rozpowszechnionych lub niedostatecznie eksploatowanych, poprawę jakości produkcji, promowanie produktów otrzymanych metodami przyjaznymi dla środowiska naturalnego i wdrażanie kampanii poprawy wizerunku sektora rybołówstwa.

3.5.3.5 W odniesieniu do „projektów pilotażowych”, o których mowa w art. 40, EKES uważa, że należałoby dodać ustęp przewidujący możliwość wypłacania subwencji projektom rybołówstwa eksperymentalnego — traktowanym jako projekty pilotażowe —, o ile odpowiadają one celowi zachowania zasobów i przewidują stosowanie bardziej selektywnych technik, jak to przewiduje obecnie Instrument Finansowy Orientacji Rybołówstwa (IFOR).

3.5.3.6 Poza tym, EKES sądzi, że Komisja Europejska powinna włączyć do omawianej osi działania środki konieczne dla poprawy doradztwa naukowego, zgodnie z tym, co proponuje w komunikacie na temat „poprawy doradztwa naukowego i technicznego w dziedzinie zarządzania wspólnotowym sektorem rybołówstwa”⁽⁸⁾. Z tej perspektywy, Komitet ocenia, że należy udzielić wsparcia finansowego morskim kampaniom badawczym, badaniom socjoekonomicznym na temat oddziaływania radykalnych środków rekonstrukcji zasobów morskich, doradztwu naukowemu oraz funkcjonowaniu regionalnych rad konsultacyjnych, finansując prace naukowców na tych samych zasadach, jakie stosuje się w przypadku formalnych członków.

3.5.3.7 Komitet uważa także, że powinna zostać utrzymana przewidziana w IFOR pomoc w tworzeniu i funkcjonowaniu organizacji producentów.

3.5.4 Definicja zakresu interwencji osi priorytetowej 4 „trwały rozwój obszarów rybołówstwa przybrzeżnego” wskazuje, że Fundusz będzie interweniował, uzupełniając inne instrumenty wspólnotowe, na rzecz trwałego rozwoju i poprawy jakości życia na uprawnionych obszarach rybołówstwa przybrzeżnego. Precyzuje również, że finansowanie to wejdzie w ramy całościowej strategii wspierania realizacji celów wspólnej polityki rybołówstwa, uwzględniając zwłaszcza skutki społeczno-gospodarcze.

3.5.4.1 Większość działań tej osi priorytetowej ukierunkowana jest na adaptację tych obszarów rybołówstwa przybrzeżnego, których rozwój nie będzie mógł pozostać związany z tą działalnością. EKES uważa, że przed wdrożeniem na tych obszarach działań z zakresu zrównoważonego rozwoju, obliczonych na promowanie działalności innej niż rybołówstwo, przeprowadzona powinna zostać, we współpracy z naukowcami i lokalnymi pracownikami omawianego sektora, poważna analiza naukowa działalności rybackiej.

3.5.4.2 Wniosek dotyczący rozporządzenia przewiduje, że każde z Państw Członkowskich zawrze w swoim programie operacyjnym wykaz obszarów uprawnionych do wsparcia ze strony Funduszu z tytułu zrównoważonego rozwoju obszarów przybrzeżnych.

3.5.4.3 Podejście to zgodne jest z zasadą subsydiarności, nieustannie przywoływaną przez Komisję jako podstawowy czynnik właściwego stosowania proponowanego rozporządzenia. Komisja narusza jednak sama tę zasadę, zmuszając Państwa Członkowskie do określenia ich obszarów uprawnionych na podstawie pewnych parametrów, czasami odległych od rzeczywistości, jak na przykład zakaz uwzględniania stref miejskich powyżej 100.000 mieszkańców. EKES wnioskuje o zniesienie tego wymogu przy określaniu stref uprawnionych.

3.5.4.4 Komitet uważa, że po ustaleniu uprawnionych działań przez Komisję zastosowanie zasady subsydiarności ma znaczenie fundamentalne. EKES domaga się od Komisji, aby tekst wniosku przyznawał Państwom Członkowskim prawo sporządzenia wykazu uprawnionych obszarów przybrzeżnych według ich własnych kryteriów.

3.5.4.5 Omawiana oś priorytetowa przewiduje wreszcie, że działania sprzyjające zrównoważonemu rozwojowi obszarów rybołówstwa przybrzeżnego będą realizowane, na danym terytorium przez „przybrzeżne grupy działania” (PGD), skupiające publicznych lub prywatnych partnerów lokalnych.

3.5.4.6 Zadaniem PGD jest zarządzanie pomocą, a ich działania podporządkowane są zasadom zapewniającym pełną przejrzystość ich możliwości administracyjnych i finansowych koniecznych do przeprowadzenia interwencji.

⁽⁸⁾ Dz.U. C 47 z 27.02.2003.

3.5.4.7 EKES uważa za pożądane, aby ustalanie składu PGD było poprzedzane rozpoznaniem partnerów społecznych.

3.5.5 Piąta i ostatnia oś priorytetowa działań EFR dotyczy pomocy technicznej. Celem tej osi, zarówno w odniesieniu do inicjatyw, jak i bezpośrednich działań Komisji, jest finansowanie przygotowania, monitorowania, pomocy technicznej i administracyjnej, oceny, audytu i kontroli Funduszu, jak również podobnych działań, które Państwa Członkowskie mogą proponować w programach operacyjnych.

3.5.5.1 Wniosek dotyczący rozporządzenia ogranicza budżet odnoszący się do pomocy technicznej do 0,8 % rocznej dotacji, zaś budżet pomocy dla Państw Członkowskich do 5 % każdego z programów operacyjnych.

3.5.5.2 Komitet popiera proponowany dobór działań uprawnionych i ustalone limity finansowe.

4. Uwagi ogólne

4.1 Wniosek zawiera szereg postanowień ogólnych dotyczących: „skuteczności i promocji” interwencji, „wkładu finansowego Funduszu”, „zarządzania, monitorowania i kontroli”, „zarządzania finansami” i „Komitetu Europejskiego Funduszu Rybołówstwa”.

4.1.1 Komitet popiera wszystkie te postanowienia, ponieważ zapewniają one poprawne funkcjonowanie, zarządzanie, kontrolę i przejrzystość Funduszu.

5. Wnioski

5.1 Wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie Europejskiego Funduszu Rybołówstwa jest instrumentem finansowym towarzyszącym działaniom z zakresu zarządzania zasobami i dostosowującym struktury produkcyjne sektora do wspólnej polityki rybołówstwa. W związku z tym, Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny popiera, w wymiarze ogólnym, wniosek przedstawiony przez Komisję.

5.2 Komitet przychylił się do okresu obowiązywania rozporządzenia — od 1 stycznia 2007 r. do 31 grudnia 2013 r. — oraz do daty przeglądu rozporządzenia przez Radę, ustalonej na nie później niż 31 grudnia 2013 r.

5.3 Ponadto, Komitet uważa za odpowiednie przewidywane ogólne normy i założenia interwencji, ale wzywa Komisję do możliwie najszerszego stosowania zasady subsydiarności, poprzez pozostawienie Państwom Członkowskim decyzji co do konkretnych działań, na których powinien przede wszystkim skupić się wysiłek ekonomiczny. Komitet proponuje również, aby wśród celów pomocy w ramach Funduszu umieścić „utrzymanie dobrej jakości stanowisk pracy i poprawę warunków życia, bezpieczeństwa i higieny w pracy”.

5.4 EKES uznaje za niewystarczający termin trzech miesięcy przewidziany na opracowanie narodowego planu strategicznego, biorąc pod uwagę jego zakres, trudności w jego opracowaniu związane z zasadą podejścia partnerskiego oraz liczbę zainteresowanych regionów w niektórych państwach przybrzeżnych.

5.5 W odniesieniu do osi priorytetowej 1 — „działania na rzecz adaptacji floty rybackiej Wspólnoty” — działania Funduszu wynikają z tekstu dotyczącego reformy wspólnej polityki rybołówstwa zatwierdzonego przez Radę. Komitet uważa jednak, że Unia Europejska musi nieustannie utrzymywać sprawną i konkurencyjną flotę rybacką, zarówno wewnątrz jak i poza swoją wyłączną strefą ekonomiczną (EEZ), oraz że odpowiedzialność za to spoczywa na Komisji. W rezultacie, EKES domaga się od Komisji przewidzenia następujących zmian w ramach osi 1:

- Pomoc dla narodowych planów dostosowawczych w dziedzinie nakładów połowowych powinna trwać przynajmniej cztery lata.
- Pomoc w związku z zaprzestaniem działalności rybackiej nie powinna ograniczać się do złomowania kutrów, ale dotyczyć również ich przeznaczania do działalności pozarybackiej, eksportu do państw trzecich czy przekazywania spółkom *joint-venture*.
- Należy zastosować sprawiedliwsze kryteria obliczania poziomu pomocy publicznej na złomowanie kutrów.
- Ze względów bezpieczeństwa, należy uznać wymianę silnika głównego jako inwestycję na pokładzie kutra uprawnioną do finansowania.
- Działania społeczno-ekonomiczne powinny obejmować wspieranie szkoleń i adaptacji zawodowej rybaków pozostających w strefach rybołówstwa morskiego.
- Utrzymywanie sprawnej floty rybackiej powinno odbywać się w drodze renowacji i modernizacji kutrów, o ile pozwala na to stan zasobów morskich.

5.6 W odniesieniu do osi priorytetowej 2 — „akwakultura, przetwarzanie i obrót produktami rybołówstwa oraz akwakultury” — EKES jest zdania, że jej wdrażanie powinno być regulowane przez zasadę subsydiarności, pozwalającą Państwu Członkowskiemu na samodzielne decydowanie o najskuteczniejszym wykorzystaniu środków ekonomicznych Funduszu. Pierwszeństwo powinny mieć inwestycje mikroprzedsiębiorstw i małych przedsiębiorstw, a jedynym kryterium winna być ekonomiczna i komercyjna opłacalność prezentowanych projektów tak, aby poprawić konkurencyjność przedsiębiorstw.

5.7 W odniesieniu do osi priorytetowej 3 — „działania służące wspólnemu interesowi” — Komitet domaga się, aby z Funduszu można było finansować działania wspólne o ograniczonym zasięgu czasowym, o które wnioskuje przedsiębiorstwa prywatne, a także inwestycje na rzecz doradztwa naukowego i technicznego w celu zarządzania rybołówstwem na szczeblu wspólnotowym.

5.8 Oś priorytetowa 4 — „Trwały rozwój obszarów rybołówstwa przybrzeżnego” — przewiduje, że uprawnione obszary nie mogą obejmować gmin miejskich o liczbie ludności przekraczającej 100.000 mieszkańców. Zdaniem Komitetu, należy znieść ten wymóg i zastosować zasadę subsydiarności, przyznając każdemu Państwu Członkowskiemu prawo do ustanowienia, według jego własnych kryteriów, wykazu uprawnionych obszarów przybrzeżnych.

5.9 Uznając za uzasadniony proponowany wybór działań, jak i ustalone granice finansowania, Komitet wyraża poparcie dla osi 5 „Pomoc techniczna”.

5.10 EKES uważa, że EFR powinien również obejmować w sposób wyraźny pomoc w finansowaniu działalności rybackiej na wodach wewnętrznych lub kontynentalnych, kluczowej w przypadku niektórych Państw Członkowskich Unii Europejskiej. Komitet zaleca, aby w tytule I rozdział II art. 4 lit. e) oraz w innych artykułach wniosku dotyczącego rozporządzenia Rady słowo „przyjeziornych” zastąpić słowami „wód wewnętrznych”.

5.11 W odniesieniu do systemów zarządzania, monitorowania i kontroli Funduszu, EKES sądzi, że są one odpowiednie i niezbędne dla efektywności, jakiej się oczekuje od EFR; w rezultacie, mają one całkowite poparcie Komitetu.

5.12 Wobec powyższego, Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny popiera wniosek dotyczący rozporządzenia w sprawie Europejskiego Funduszu Rybołówstwa przedłożony przez Komisję, jednocześnie apelując o uwzględnienie uwag zawartych w niniejszej opinii.

Bruksela, 11 maja 2005 r.

Przewodnicząca

Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Anne-Marie SIGMUND

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wniosku dotyczącego decyzji Rady w sprawie systemu środków własnych Wspólnot Europejskich

COM(2004) 501 końcowy — 2004/0170 (CNS)

(2005/C 267/09)

Dnia 22 października 2004 r. Rada, zgodnie z art. 262. Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wspomnianej powyżej

Sekcja ds. Unii Gospodarczej i Walutowej oraz Spójności Gospodarczej i Społecznej, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 15 kwietnia 2005 r. Sprawozdawcą był **Umberto BURANI**.

Na 417. sesji plenarnej dnia 12 maja 2005 r., Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 118 do 2, przy 15 głosach wstrzymujących się, przyjął następującą opinię:

1. Wstęp

1.1 Artykuł 9 decyzji Rady w sprawie systemu środków własnych Wspólnot Europejskich⁽¹⁾ stanowi, iż Komisja powinna przystąpić **do ogólnej rewizji systemu środków własnych Wspólnot Europejskich** na okres 2007-2013 przed 1 stycznia 2006 r. W razie konieczności rewizji takiej winny towarzyszyć odpowiednie propozycje. Parlament Europejski, ze swojej strony, zwrócił się z wyraźną prośbą o **rewizję kryteriów dotyczących wkładów finansowych**. W konsekwencji Komisja, w porozumieniu z Radą, przedłożyła wniosek będący przedmiotem niniejszej opinii. Zadanie Komisji w tej kwestii było trudne i technicznie skomplikowane. Ponadto było ono delikatne z politycznego punktu widzenia, gdyż dotyczyło stosunków pomiędzy Państwami Członkowskimi, a także pomiędzy Państwami Członkowskimi a ich obywatelami.

1.2 Techniczna strona dokumentu stanowi trudną lekturę, nawet dla osób zaznajomionych z zasadami finansów publicznych. Tym niemniej, Komisję należy docenić za dołożenie wszelkich możliwych starań, by zapewnić, iż dokument co najmniej ułatwi dyskusję wśród specjalistów i że zostanie on

zrozumiany przez decydentów. Wnioskowi towarzyszy sprawozdanie⁽²⁾, nakreślające obecną sytuację i dokonujące oceny zalet i wad możliwych alternatyw. Załącznik techniczny⁽³⁾ zajmuje się aspektami ekonometrycznymi, przedstawiając stosowne szczegółowe dane rachunkowe, matematyczne i ekonomiczne.

1.3 Komisja zamierza zatem skupić uwagę na aspektach, które bezpośrednio dotyczą **sprawiedliwości systemu wkładów finansowych** oraz **mechanizmów podziału korzyści i obciążeń** między Państwa Członkowskie. Wybór dokonywany jest ze świadomością faktu, iż niejasne szczegóły techniczne mogą czasami przesłaniać gospodarcze i polityczne znaczenie ich implikacji. Co więcej, pojęcie „sprawiedliwego” mechanizmu środków własnych jest trudne do zdefiniowania w

⁽¹⁾ Dz.U. L 253 z 7.10.2000, str.42.

⁽²⁾ COM(2004) 505 końcowy.

⁽³⁾ COM(2004) 505 końcowy tom II.